

การศึกษา กับ “คุณธรรมนำการคิด”

“การศึกษา
ต้องมาก่อน”

พีระ พนาสุภาน
ppp@MACeducation.com

การศึกษาเป็นกระบวนการของการเรียนรู้ และกระบวนการของการเรียนรู้ที่สำคัญคือ “การคิด”. การศึกษาจึงต้องทำให้ผู้เรียนรู้จักคิด โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมี “ศีลธรรมและปัญญา”.

ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ด้วยเช่นกัน แต่ก็มีเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย, ดังจะเห็นได้จากคำขวัญต่างๆ ได้แก่ “เก่ง ดี มีสุข”, “เก่งและเป็นคนดี”. ในบางยุคก็เน้นเรื่อง “การคิดวิเคราะห์”, “สังคมบนฐานของความรู้” เป็นต้น, และคำขวัญล่าสุดคือ “คุณธรรมนำความรู้” เพราะเป็นยุคที่กำลังให้ความสำคัญกับเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรม. อย่างไรก็ตามมีประเด็นปัญหาที่ควรกล่าวถึงคือ

ประการแรก : สังคมโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวงการการศึกษา เข้าใจความหมายของคำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้หรือไม่? สังคมควรช่วยกันคิดเพื่อตกผลึกให้เป็นความรู้ในเรื่องนี้นัก ดังต่อไปนี้

- 1) “การคิดกับความคิด” ต่างกันอย่างไร?
- 2) “ข้อมูล ความรู้ ความคิด และปัญญา” มีความสัมพันธ์กันอย่างไร?

เมื่อเราคิด แสดงว่าเรากำลังใช้สมอง, การคิดจึงเป็นกระบวนการของการใช้สมองเพื่อคิด. ข้อมูลจะปราศจากความหมาย ถ้าไม่ผ่านกระบวนการของการคิดเพื่อให้กลายเป็นความรู้. ความรู้เมื่อผ่านกระบวนการของการคิด, จะทำให้เราได้ความคิด. เมื่อเรามีทั้งความรู้และความคิดมากมายหลากหลาย, เมื่อผ่านกระบวนการของการคิดในระดับสูงก็จะทำให้เราเกิดปัญญา.

3) “ศาสนา ศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม” มีความหมายแตกต่างกันอย่างไร?

ศาสนา คือความเชื่อเกี่ยวกับ ชีวิต, จิตวิญญาณ และ ศาสดาหรือพระเจ้า รวมถึงคำสอนของพระองค์. ศีลธรรมเป็นหลักการเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ถูกและผิด หรือ ดีและชั่ว. จริยธรรมเป็นหลักการของพฤติกรรมในด้านที่ถูกต้อง หรือ ดีงามไม่รวมที่ผิด หรือ ชั่ว, และจรรยาบรรณ ก็คือมาตรฐานของพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงามที่กำหนดขึ้นมา หรือเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร(บรรณ) เช่น จรรยาบรรณนักการเมือง, จรรยาบรรณแพทย์ และจรรยาบรรณทนายความ เป็นต้น. ในขณะที่คุณธรรมหมายถึงสภาพคุณงามความดี, สภาพที่ควรได้รับการยกย่อง.

“ในการศึกษาเป็นกระบวนการของการเรียนรู้ และกระบวนการของการเรียนรู้ที่สำคัญคือ “การคิด”. ดังนั้นคุณธรรมจึงควรที่จะแทรกอยู่ในกระบวนการคือ “การคิด” ใช่หรือไม่?”

โปรดอย่าเพิ่งเชื่อคำอธิบายตามที่กล่าวมา, ขอให้ค้นคว้าจากพจนานุกรมทั้งของไทยและของต่างประเทศ รวมทั้งตำราต่างๆ ดูก่อน, ท่านอาจจะค้นพบคำอธิบายที่ดีกว่าจากการคิดของตนเอง.

ประการต่อมา : คุณธรรมควรนำอะไร?

คุณธรรมควรนำ การคิด, หรือนำความคิด, หรือนำความรู้, หรือนำปัญญา?

ทำไมไม่ให้การคิด, หรือความคิด, หรือความรู้, หรือปัญญา นำคุณธรรม?

ในเมื่อการศึกษาเป็นกระบวนการของการเรียนรู้ และกระบวนการของการเรียนรู้ที่สำคัญคือ “การคิด”. ดังนั้นคุณธรรมจึงควรที่จะแทรกอยู่ในกระบวนการคือ “การคิด” ใช่หรือไม่? เพื่อให้ **ผลผลิตที่ได้จากการคิด** ได้แก่ ความรู้, ความคิด และปัญญา ต่างก็ **ประกอบด้วยคุณธรรม**, กล่าวคือ “เป็นความรู้ที่ประกอบด้วยคุณธรรม, ความคิดที่ประกอบด้วยคุณธรรม และปัญญาที่ประกอบด้วยคุณธรรม”.

ประการสุดท้าย : ทำไมคุณธรรมจึงต้อง “นำ”?

การให้คุณธรรมนำการคิด อาจจะทำให้มนุษย์ไม่สามารถจะค้นพบความรู้ที่เป็นกฎธรรมชาติต่างๆ ได้ เช่นพลังงานนิวเคลียร์ หรือ เซลล์ต้นกำเนิด (stem cell). กฎธรรมชาติไม่มีการแบ่งเรื่องความถูกและผิด หรือ ดีและชั่ว. ศีลธรรม, คุณธรรม และจริยธรรมเป็นเรื่องของกฎมนุษย์. เราให้การคิดนำคุณธรรมจะดีกว่าหรือไม่? หรือเราควรให้คุณธรรมควบคู่กับการคิด? เราควรปลูกฝังคุณธรรมตั้งแต่ปฐมวัย เพราะเหตุใด?

ขอพรปีใหม่ให้ทุกท่าน มี “คุณธรรมนำการคิด”.